

รายงานผลการศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนิน

โครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล
จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ. 2561

สำนักงานสถิติจังหวัดอุทัยธานี

รายงานผลการศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน
โครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล
จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ.2561

ที่ปรึกษาโครงการ

นายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี

จัดทำโดย

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานสถิติจังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุทัยธานี

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทับเสลา

คำนำ

ตามที่รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายในการแก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยและไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง โดยมีข้อสั่งการมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินขึ้น รวมถึงมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ โดยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรผู้ยากไร้ และมีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาดในรูปแบบชุมชน เช่น สหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

จังหวัดอุทัยธานี เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้กับชุมชนตามนโยบายรัฐบาล จึงได้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดอุทัยธานีขึ้น เพื่อดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่ตำบลระบำ อำเภอลานสัก โดยได้รับมอบพื้นที่สวนป่าห้วยระบำ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นที่ดินแปลงว่างที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เคยใช้ประโยชน์และหมดสัญญาเช่าจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มาดำเนินการจัดสรรให้เกษตรกรในลักษณะแปลงรวม ไม่ให้กรรมสิทธิ์

ทั้งนี้การได้รับรู้ถึงความคิดเห็นของประชาชนผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินการโครงการนั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญจำเป็น ดังนั้น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานีในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการฯ จึงได้ร่วมกับสำนักงานสถิติจังหวัดอุทัยธานี ดำเนินการสำรวจถึงสภาพความเป็นอยู่และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร รวมถึงปัญหาความเดือดและความต้องการของประชาชนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากโครงการฯ ขึ้น เพื่อสะท้อนถึงความเป็นจริง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานีหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการสำรวจฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนนโยบายที่จะใช้ในการดำเนินการโครงการในอนาคตต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี

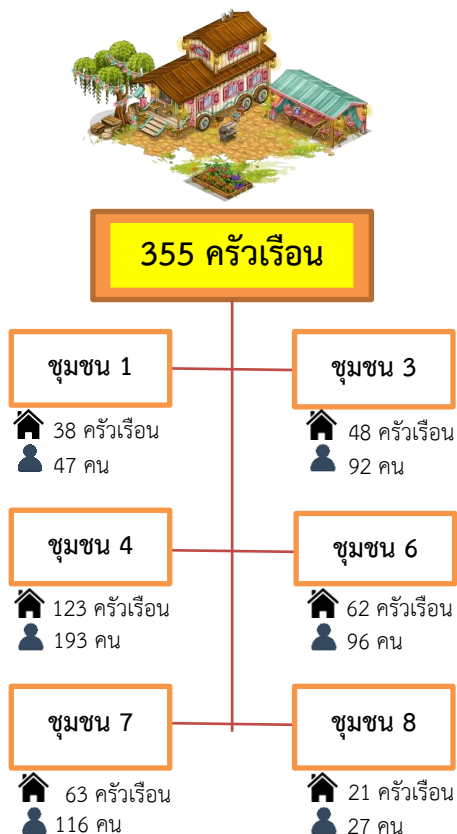
พฤษภาคม 2561

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานีร่วมกับสำนักงานสถิติจังหวัดอุทัยธานีได้จัดทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล จังหวัดอุทัยธานี พ.ศ.2561 จากครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินภายใต้โครงการฯ ในพื้นที่ตำบลระบำ และตำบลลานสัก ในเขตอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

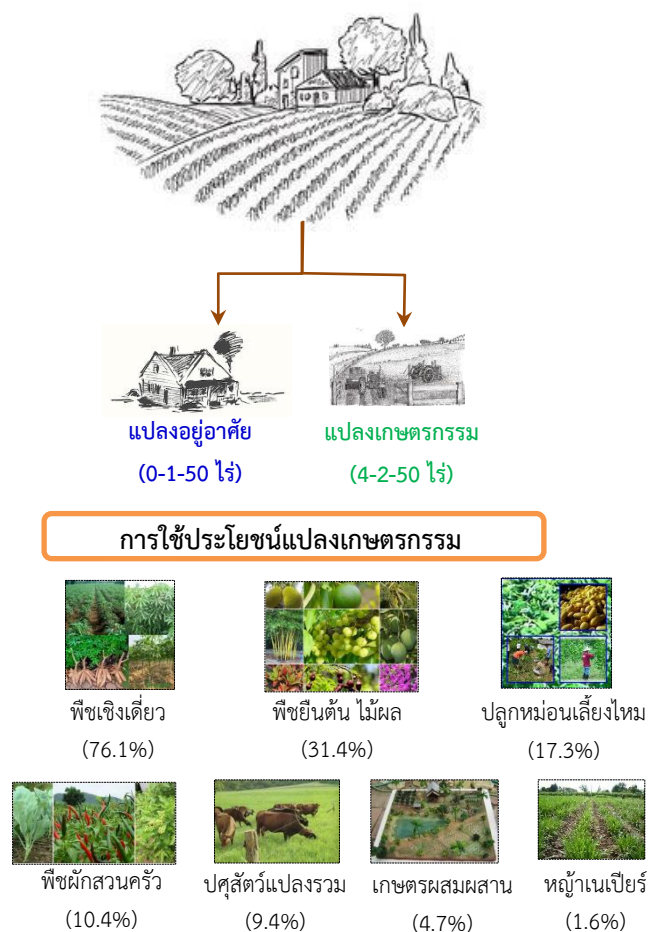
จำนวนครัวเรือนและประชากร

พื้นที่โครงการฯ แบ่งออกเป็น 8 โซน หรือ 8 ชุมชน (ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เช่าอยู่อาศัย) มีครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรที่ดิน 355 ครัวเรือน และมีประชากรในพื้นที่ 571 คน โดยชุมชน 4 เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีจำนวนประชากรมากที่สุดด้วยเช่นกัน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

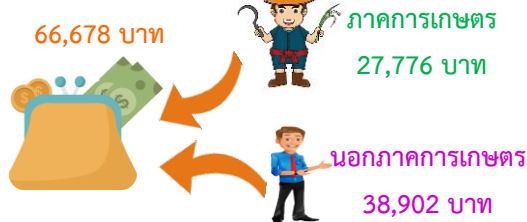
ครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินภายใต้โครงการฯ จะได้รับการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัย (0-1-50 ไร่) และแปลงเกษตรเพื่อทำกิน (4-2-50 ไร่) สำหรับการใช้ประโยชน์จากที่ดินแปลงเกษตรนั้น โดยส่วนใหญ่ครัวเรือนใช้พื้นที่ในการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย ไร่องาน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 76.1 การปลูกพืชยืนต้นและไม้ผล ร้อยละ 31.4 การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม คิดเป็นร้อยละ 17.3 ปลูกพืชผักสวนครัว ร้อยละ 10.4 การประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์แปลงรวมร่วมกับปลูกหญ้า คิดเป็น ร้อยละ 9.4 เกษตรผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และปลูกหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

รายได้

สำหรับรายได้ของครัวเรือน ในปี 2560 ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เฉลี่ย 66,678 บาทต่อครัวเรือน เป็นรายได้ในภาคการเกษตรที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรในแปลงโครงการ ได้แก่ พืชไร่เชิงเดี่ยว การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกหญ้าเนเปียร์ พืชผักสวนครัว และเลี้ยงปศุสัตว์ เฉลี่ย 27,776 บาท/ครัวเรือน/ปี นอกจากนี้ ครัวเรือนยังมีรายได้นอกภาคการเกษตรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการนอกพื้นที่โครงการ เช่น รายได้จากการรับจ้างทางการเกษตร และประกอบอาชีพอื่นๆ เฉลี่ย 38,902 บาท/ครัวเรือน/ปี

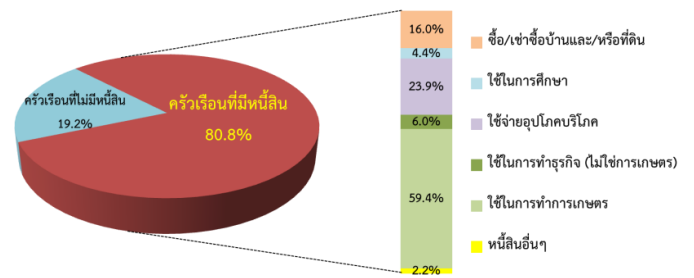
รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

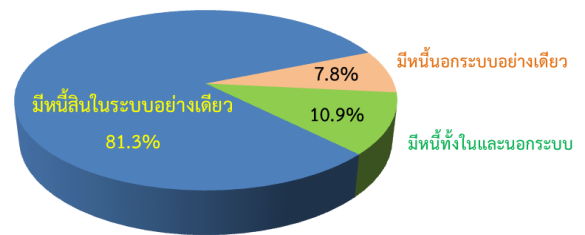
ภาระหนี้สิน

ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.8) มีหนี้สิน โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 122,407 บาทต่อครัวเรือน มากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด (ร้อยละ 59.4) มีหนี้สินเพื่อใช้ในการเกษตร รองลงมาคือ ใช้จ่ายในครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 23.9) ใช้ซื้อ/เช่าบ้านและ/ที่ดิน (ร้อยละ 16.0) หนี้ที่ใช้ในการทำธุรกิจ (ร้อยละ 6.0) สำหรับหนี้ที่ใช้เพื่อการศึกษาและหนี้อื่นๆ ร้อยละ 4.4 และ 2.2 ตามลำดับ

หนี้สินเฉลี่ย 122,407 บาท/ครัวเรือน

จากครัวเรือนที่มีหนี้สินทั้งสิ้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ โดยครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 81.3 และครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 10.9 สำหรับครัวเรือนที่มีนอกระบบอย่างเดียว มีเพียงร้อยละ 7.8

ความพึงพอใจในโครงการฯ

สำหรับความพึงพอใจโครงการฯ ในภาพรวม นั้น พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ประชาชนพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (3.86 คะแนน) เช่นเดียวกับด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ (3.84 คะแนน) และด้านการประกอบอาชีพ (3.84 คะแนน) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

พอใจระดับมาก

ความเป็นอยู่

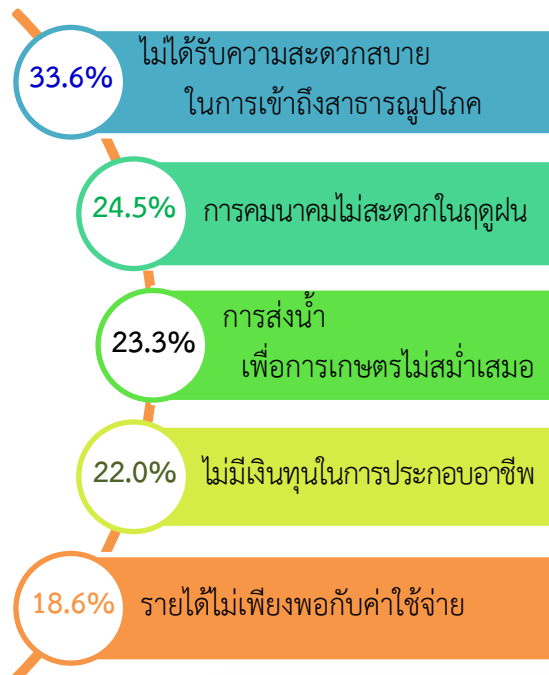
สิ่งแวดล้อม

อาชีพ

ความเดือดร้อนและความต้องการ

เมื่อสอบถามถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ผู้ตอบสัมภาษณ์ได้สะท้อนถึงปัญหาความเดือดร้อนในพื้นที่ 5 อันดับแรก คือ ไม่ได้รับความสะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค ร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ การคมนาคมไม่สะดวกในช่วงฤดูฝน ร้อยละ 24.5 การส่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 23.3 ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 22.0 และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 18.6 ตามลำดับ

สำหรับความต้องการที่ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือ ทั้งในด้านคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเกษตร โดยต้องการให้ปรับปรุงสาธารณูปโภค ร้อยละ 48.7 รองลงมาคือ การแก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ ร้อยละ 31.8 การแก้ปัญหานี้สินประชาชน รวมถึงปรับปรุงระบบการส่งน้ำในพื้นที่ ร้อยละ 24.2 และลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา) ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทสรุปผู้บริหาร

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ประชากรที่ศึกษา	2
1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	3
1.5 คำจำกัดความ	3
1.6 หลักเกณฑ์การคำนวณคะแนนและการแปลผล	4
บทที่ 2 ผลการสำรวจที่สำคัญ	5
2.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรของครัวเรือนที่ตอบสัมภาษณ์ ในพื้นที่โครงการฯ	5
2.2 การเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการฯ	5
2.3 ลักษณะทางประชากรของประชาชน ในพื้นที่โครงการฯ	6
2.4 อาชีพหลักของครัวเรือน	7
2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดสรร	9
2.6 รายได้ของครัวเรือน	11
2.7 ภาระหนี้สินของครัวเรือน	12
2.8 ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ	14
2.9 ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ	16
2.10 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการโครงการฯ	18
2.11 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	19
2.12 ข้อค้นพบจากการสำรวจ	20
บรรณานุกรม	21

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนครัวเรือนที่ตอบสนองสัมภาษณ์ จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย.....	5
ตาราง 2	จำนวนครัวเรือนที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการฯ จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย.....	6
ตาราง 3	ลักษณะทางประชากรของประชาชนในพื้นที่.....	7
ตาราง 4	การประกอบอาชีพของประชาชน จำแนกตามชุมชน.....	8
ตาราง 5	จำนวนครัวเรือน จำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดสรร.....	9
ตาราง 6	การใช้ประโยชน์ที่ดิน จำแนกตามประเภทการทำเกษตร.....	10
ตาราง 7	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี.....	11
ตาราง 8	จำนวนครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งรายได้.....	12
ตาราง 9	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกตามระดับรายได้.....	12
ตาราง 10	จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม แหล่งเงินกู้ และประเภทหนี้สิน.....	13
ตาราง 11	ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย.....	14
ตาราง 12	ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย.....	16
ตาราง 13	ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ จำแนกตามการให้บริการของรัฐ.....	19

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ตามที่รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ เรื่องการแก้ไขปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรื้อถอนที่ดินป่าสงวน โดยนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2557 ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติขึ้น โดยให้เหตุผลความจำเป็นคือ “เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ” ทั้งนี้ องค์ประกอบคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และ คทช. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด) เพื่อจัดทำข้อมูลที่ดิน รวมถึงดำเนินการคัดกรองเกษตรกร จัดตั้งกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และจัดที่ดินให้ผู้ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยระดับจังหวัด

ภายใต้นโยบายดังกล่าว จังหวัดอุทัยธานีเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้กับชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในการแก้ปัญหาบุกรุกที่ป่าสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดสรรที่ดินให้กับเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ซึ่งขับเคลื่อนโดยคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดอุทัยธานี (คทช. จังหวัดอุทัยธานี) เพื่อดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลเขตพื้นที่ตำบลระบำ อำเภอลานสัก และนับเป็นพื้นที่เป้าหมายลำดับที่ 6 ที่รัฐบาลได้ดำเนินโครงการดังกล่าว โดย คทช. จังหวัดอุทัยธานีได้รับมอบพื้นที่สวนป่าห้วยระบำ ตำบลระบำ และตำบลลานสัก ในพื้นที่อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี เนื้อที่ประมาณ 3,239 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินแปลงว่างที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) เคยใช้ประโยชน์และหมดสัญญาเช่าจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มาดำเนินการจัดให้เกษตรกรในลักษณะแปลงรวม ไม่ให้กรรมสิทธิ์ บริหารจัดการที่ดินในรูปแบบสหกรณ์ “สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด”

พื้นที่โครงการฯ แบ่งออกเป็น 8 โซน หรือ 8 ชุมชน จำนวน 486 แปลง โดยแต่ละครอบครัวจะได้รับการจัดสรรเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ แบ่งเป็นที่ดินสร้างบ้าน 150 ตารางวา และที่ดินทำกิน 4.5 ไร่ รองรับเกษตรกรที่บุกรุกที่วนอุทยานห้วยคต พื้นที่ทุ่งแฝกและเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน ในปัจจุบันเกษตรกรที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและคัดกรองการเข้าร่วมโครงการเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ 355 ครอบครัว ในพื้นที่ 6 ชุมชน (ยกเว้นชุมชน 2 และ 5)

ผังพื้นที่โครงการฯ
สหกรณ์ฯขออนุญาตใช้พื้นที่ เนื้อที่ประมาณ 2,423.21 ไร่

ทั้งนี้การได้รับรู้ถึงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการฯ นี้ หลังจากได้มีการดำเนินการโครงการดังกล่าวในระยะหนึ่ง (ปี 2557-2560) นั้น ถือเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จในการปฏิรูปที่ดิน รวมถึงการได้มาซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำไปพัฒนา และแก้ไขในการดำเนินการโครงการฯ นอกจากนี้ยังเป็นอีกแนวทางที่จะได้มาซึ่งปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการอย่างแท้จริง เพื่อให้การนำนโยบายการปฏิรูปที่ดินไปปฏิบัติให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

การสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ณ ตำบลระบำ อำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี รวมถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ตลอดจนความช่วยเหลือ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

1.3 ประชากรที่ศึกษา

ครัวเรือนทุกครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในพื้นที่โครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ณ ตำบลระบำ อำเภอลานสักร จังหวัดอุทัยธานี

1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติจังหวัดอุทัยธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน จากครัวเรือนตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่โครงการจัดสรรที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ณ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี และปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2561

1.5 คำจำกัดความ

เกษตรผสมผสาน (Integrated farming) คือ ระบบเกษตรที่มีการปลูกพืชและมีการเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยที่กิจกรรมการผลิตแต่ละชนิดเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นาอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์ เศษซากและผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ในทางตรงกันข้าม ผลที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพืชด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ลักษณะการผสมผสานในระบบเกษตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. การปลูกพืชแบบผสมผสาน เป็นการอาศัยหลักการความสัมพันธ์ระหว่างพืช สิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศตามธรรมชาติมาจัดการและปรับใช้ในระบบการเกษตร ตัวอย่างเช่น การปลูกตาลโตนดในนาข้าว การปลูกพริกไทยร่วมกับมะพร้าว การปลูกพืชไร่ผสมกับถั่ว การปลูกทุเรียนร่วมกับสะตอ การปลูกกระถินในสวนยาง เป็นต้น โดยที่ยังมีความหลากหลายของพืชปลูกมากเท่าใด ก็จะสามารถเพิ่มเสถียรภาพให้กับระบบมากขึ้นเท่านั้น

2. การผสมผสานการเลี้ยงสัตว์ ใช้หลักการผสมผสานเป็นไปเช่นเดียวกับการผสมผสานระหว่างพืช เนื่องจากสัตว์ชนิดหนึ่งจะมีความสัมพันธ์กับสัตว์อีกชนิดหนึ่งและเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เช่น พืช และจุลินทรีย์ ตัวอย่างของระบบการผสมผสานการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมูควบคู่กับปลา การเลี้ยงเป็ดหรือไก่ร่วมกับปลา การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การผสมผสานการเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสร้างระบบที่สมบูรณ์ ได้เหมือนกับการผสมผสานการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

3. การปลูกพืชผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์ เป็นรูปแบบการเกษตรที่สอดคล้องกับสมดุลของแร่ธาตุพลังงาน และมีการเกื้อกูลประโยชน์ระหว่างกิจกรรมการผลิตต่างๆ มากขึ้น ใกล้เคียงกับระบบนิเวศตามธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างของระบบการปลูกพืชผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงเป็ดในนาข้าว การเลี้ยงหมูและปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชไร่ เป็นต้น

1.6 หลักเกณฑ์การคำนวณคะแนนและการแปลผล

การคำนวณคะแนนและการแปลผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ที่มีต่อการให้บริการของรัฐ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ตัวแปรความพึงพอใจของประชาชน ประกอบด้วยความพึงพอใจใน 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภค ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวมของโครงการ

การแปลงคำตอบที่ได้จากแต่ละประเด็นย่อยเป็นคะแนน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

<u>ระดับความพึงพอใจ</u>	<u>คะแนน</u>
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
ไม่พึงพอใจ	1

2. การคำนวณค่าร้อยละและคะแนนของความพึงพอใจ โดยในการคำนวณค่าร้อยละ ได้รวมผู้ตอบสัมภาษณ์ทั้งที่แสดงความคิดเห็นและไม่แสดงความคิดเห็น ส่วนการคำนวณคะแนนไม่ได้รวมผู้ที่ไม่แสดงความคิดเห็น

3. การคำนวณข้อมูลในแต่ละประเด็นย่อย ใช้การคำนวณร้อยละ ค่าคะแนน ซึ่งการแปลผลได้พิจารณาจากค่าคะแนน

4. การคำนวณคะแนนในแต่ละประเด็นหลัก เป็นการรวมคะแนนในแต่ละประเด็นย่อย แล้วเฉลี่ยเป็นคะแนนความพึงพอใจในประเด็นหลัก

5. การแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ จะนำคะแนนที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1.00-1.80	ไม่พึงพอใจ
1.81-2.40	น้อย
2.41-3.20	ปานกลาง
3.21-4.20	มาก
4.21-5.00	มากที่สุด

บทที่ 2

ผลการสำรวจที่สำคัญ

2.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรของครัวเรือนที่ตอบสนองสัมภาษณ์ ในพื้นที่โครงการฯ

จากการลงพื้นที่โครงการฯ พบว่า มีประชาชนเข้าพักอาศัยแล้ว 6 ชุมชน ยกเว้นชุมชน 2 และชุมชน 5 ซึ่งทั้ง 6 ชุมชนที่มีประชาชนเข้าพักอาศัยแล้วนั้นมีตัวแทนของครัวเรือนตอบสนองสัมภาษณ์ 318 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 89.6 ของครัวเรือนทั้งหมดที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในพื้นที่โครงการฯ โดยชุมชน 3 และชุมชน 8 สามารถติดตามครัวเรือนในพื้นที่มาให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

ตาราง 1 จำนวนครัวเรือนที่ตอบสนองสัมภาษณ์ จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัย	ครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรพื้นที่		ครัวเรือนที่ตอบสนองสัมภาษณ์		ครัวเรือนที่ติดตามไม่พบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	355	100.0	318	89.6	37	10.4
ชุมชน 1	38	100.0	27	71.1	11	28.9
ชุมชน 3	48	100.0	48	100.0	-	-
ชุมชน 4	123	100.0	108	87.8	15	12.2
ชุมชน 6	62	100.0	58	93.5	4	6.5
ชุมชน 7	63	100.0	56	88.9	7	11.1
ชุมชน 8	21	100.0	21	100.0	-	-

หมายเหตุ ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เข้ามาอยู่อาศัย

2.2 การเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการฯ

สำหรับการเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่ของประชาชนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในโครงการฯ นี้ พบว่า ในปัจจุบันมีครัวเรือนเกษตรกรเข้ามาปลูกสร้างที่อยู่อาศัยแล้วเพียง 39.31 เนื่องจากการสร้างบ้านพักอาศัยอยู่ในระหว่างการดำเนินการสร้าง ซึ่งรับผิดชอบโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2561 โดยชุมชน 4 เป็นชุมชนที่มีครัวเรือนที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่แล้วมากที่สุด คือ ร้อยละ 54.63 ของครัวเรือนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ชุมชน 4 ส่วนชุมชน 1 มีครัวเรือนที่เข้าพักอาศัยในพื้นที่โครงการฯ เพียงแค่ 1 ครัวเรือนเท่านั้น

ตาราง 2 จำนวนครัวเรือนที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่โครงการฯ จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัย	ครัวเรือนที่ตอบสนองลักษณะ		ครัวเรือนที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่แล้ว	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	318	100.0	125	39.3
ชุมชน 1	27	8.5	1	3.7
ชุมชน 3	48	15.1	14	29.2
ชุมชน 4	108	34.0	59	54.6
ชุมชน 6	58	18.2	22	37.9
ชุมชน 7	56	17.6	21	37.5
ชุมชน 8	21	6.6	8	38.1

หมายเหตุ ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เข้ามาอยู่อาศัย

2.3 ลักษณะทางประชากรของประชาชน ในพื้นที่โครงการฯ

จากการลงพื้นที่โครงการฯ พบว่า ชุมชน 4 เป็นชุมชนที่มีครัวเรือนได้รับการจัดสรรที่ดินมากที่สุด คือ 108 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 34.0 เนื่องจากพื้นที่ชุมชน 4 มีขนาดใหญ่มากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชน 6 ร้อยละ 18.2 และชุมชน 7 ร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

ทั้งนี้มีประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 571 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน 4 มากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 33.8 โดยสัดส่วนของประชากรเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือ มีประชากรเพศชายในพื้นที่ จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 และเพศหญิงจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 โดยประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นประชากรวัยแรงงาน (อายุ 20-59 ปี) ร้อยละ 65.9 และเป็นเยาวชน ร้อยละ 17.5 ส่วนที่เหลือเป็นผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.6 และส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว (ร้อยละ 78.9)

ตาราง 3 ลักษณะทางประชากรของประชาชนในพื้นที่

ลักษณะทางประชากร	รวม		ชุมชน 1		ชุมชน 3		ชุมชน 4		ชุมชน 6		ชุมชน 7		ชุมชน 8	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น	318	100.0	27	8.5	48	15.1	108	34.0	58	18.2	56	17.6	21	6.6
จำนวนประชากรทั้งสิ้น	571	100.0	47	8.2	92	16.1	193	33.8	96	16.8	116	20.3	27	4.7
เพศ	571	100.0	47	100.0	92	100.0	193	100.0	96	100.0	116	100.0	27	100.0
ชาย	283	49.6	23	48.9	49	53.3	98	50.8	47	49.0	51	44.0	15	55.6
หญิง	288	50.4	24	51.1	43	46.7	95	49.2	49	51.0	65	56.0	12	44.4
อายุ	571	100.0	47	100.0	92	100.0	193	100.0	96	100.0	116	100.0	27	100.0
อายุไม่เกิน 20 ปี	100	17.5	3	6.4	23	25.0	30	15.5	15	15.6	27	23.3	2	7.4
20-29 ปี	49	8.6	6	12.8	8	8.7	10	5.2	9	9.4	12	10.3	4	14.8
30-39 ปี	82	14.4	6	12.8	17	18.5	23	11.9	19	19.8	11	9.5	6	22.2
40-49 ปี	131	22.9	8	17.0	18	19.6	43	22.3	30	31.3	24	20.7	8	29.6
50-59 ปี	114	20.0	13	27.7	17	18.5	44	22.8	14	14.6	23	19.8	3	11.1
60 ปีขึ้นไป	95	16.6	11	23.4	9	9.8	43	22.3	9	9.4	19	16.4	4	14.8
สถานภาพการสมรส	487	100.0	46	100.0	73	100.0	166	100.0	84	100.0	93	100.0	25	100.0
โสด	60	12.3	8	17.4	11	15.1	20	12.0	8	9.5	12	12.9	1	4.0
สมรส	384	78.9	34	73.9	59	80.8	128	77.1	67	79.8	75	80.6	21	84.0
ม้าย	25	5.1	4	8.7	2	2.7	8	4.8	6	7.1	4	4.3	1	4.0
หย่า	17	3.5	-	-	1	1.4	9	5.4	3	3.6	2	2.2	2	8.0
แยกกันอยู่	1	0.2	-	-	-	-	1	0.6	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : 1. ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เข้ามาอยู่อาศัย

2. สถานภาพการสมรสตามเฉพาะบุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป

2.4 อาชีพหลักของครัวเรือน

สำหรับอาชีพของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ นั้น ทุกครัวเรือนมีการดำเนินการทางการเกษตรในพื้นที่โครงการ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วพบว่า มีผู้ระบุว่าเป็นผู้ไม่มีงานทำจำนวน 129 คน (ร้อยละ 22.6) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้สูงอายุ สำหรับผู้มีงานทำ (ร้อยละ 77.4) นั้นระบุว่า มีอาชีพหลักทำการเกษตร ทั้งการทำนาปลูกข้าว การปลูกพืชยืนต้นและไม้ผล พืชผักสมุนไพรและไม้ดอกไม้ประดับ พืชไร่ รวมถึงเพาะเลี้ยงหม่อนไหม เลี้ยงปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดถึงร้อยละ 65.7 ของประชาชนทั้งหมดในพื้นที่ รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป/กรรมกร ร้อยละ 3.7 รับจ้างทางการเกษตร ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

นอกจากประชาชนในพื้นที่จะทำงานในอาชีพหลักตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ยังมีประชาชนอีกร้อยละ 44.3 ที่มีอาชีพเสริมทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง โดยระบุว่ารับจ้างทำการเกษตรเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด คือ ร้อยละ 27.7

ตาราง 4 การประกอบอาชีพของประชาชน จำแนกตามชุมชน

การประกอบอาชีพ	รวม		ชุมชน 1		ชุมชน 3		ชุมชน 4		ชุมชน 6		ชุมชน 7		ชุมชน 8	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนประชากรทั้งสิ้น	571	100.0	47	100.0	92	100.0	193	100.0	96	100.0	116	100.0	27	100.0
ผู้ไม่ทำงาน	129	22.6	7	14.9	25	27.2	36	18.7	19	19.8	40	34.5	2	7.4
ผู้มีทำงาน	442	77.4	40	85.1	67	72.8	157	81.3	77	80.2	76	65.5	25	92.6
อาชีพหลัก														
ทำการเกษตร	375	65.7	22	46.8	62	67.4	144	74.6	69	71.9	53	45.7	25	92.6
รับจ้างทางการเกษตร	19	3.3	2	4.3	2	2.2	8	4.1	4	4.2	3	2.6	-	-
รับจ้างทั่วไป/กรรมกร	21	3.7	8	17.0	1	1.1	2	1.0	2	2.1	8	6.9	-	-
ลูกจ้างเอกชน	4	0.7	1	2.1	-	-	-	-	1	1.0	2	1.7	-	-
ธุรกิจส่วนตัว	13	2.3	4	8.5	1	1.1	3	1.6	1	1.0	4	3.4	-	-
ข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างส่วนราชการ	10	1.8	3	6.4	1	1.1	-	-	-	-	6	5.2	-	-
อาชีพเสริม	253	44.3	9	19.1	52	56.5	88	45.6	41	42.7	40	34.5	23	85.2
ทำการเกษตร	30	5.3	3	6.4	3	3.3	-	-	10	10.4	13	11.2	1	3.7
รับจ้างทางการเกษตร	158	27.7	5	10.6	28	30.4	65	33.7	21	21.9	25	21.6	14	51.9
รับจ้างทั่วไป/กรรมกร	20	3.5	-	-	3	3.3	8	4.1	5	5.2	-	-	4	14.8
ลูกจ้างเอกชน	8	1.4	-	-	-	-	5	2.6	-	-	-	-	3	11.1
ธุรกิจส่วนตัว	36	6.3	1	2.1	17	18.5	10	5.2	5	5.2	2	1.7	1	3.7
ข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้างส่วนราชการ	1	0.2	-	-	1	1.1	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : อาชีพหลัก คือ อาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้มากที่สุด

2.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดสรร

ทั้งนี้จากการสอบถามถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรทั้งในแปลงเกษตรกรรมและแปลงที่อยู่อาศัยของครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้ทำการปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน อ้อยโรงงาน ถั่วลิสง มันเทศญี่ปุ่น และสับปะรด คิดเป็นร้อยละ 76.1 ของครัวเรือนทั้งหมด การปลูกพืชยืนต้น และไม้ผล ร้อยละ 31.4 การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม คิดเป็นร้อยละ 17.3 ปลูกพืชผักสวนครัว ร้อยละ 10.4 การประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์แปลงรวมร่วมกับปลูกหญ้า คิดเป็น ร้อยละ 9.4 เกษตรผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และปลูกหญ้าเนเปียร์ ร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนครัวเรือน จำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการจัดสรร

การดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
ครัวเรือนทั้งสิ้น	318	100.0
ข้าว	14	4.4
พืชยืนต้นและไม้ผล	100	31.4
พืชผักสวนครัว	33	10.4
พืชไร่เชิงเดี่ยว	242	76.1
มันสำปะหลัง	196	61.6
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	26	8.2
ข้าวโพดหวาน	9	2.8
อ้อย	6	1.9
ถั่วลิสง	2	0.6
มันเทศญี่ปุ่น	2	0.6
สับปะรด	1	0.3
ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	55	17.3
เพาะเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่น้ำจืด	12	3.8
ปศุสัตว์แปลงรวม (วัว)	30	9.4
หญ้าเนเปียร์	5	1.6
เกษตรผสมผสาน	15	4.7

หมายเหตุ : หนึ่งครัวเรือนสามารถดำเนินการทางการเกษตรในพื้นที่โครงการได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม

สำหรับการใช้ประโยชน์ในแปลงที่อยู่อาศัยนั้น ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ เป็ด กบ และพืชผักสวนครัว นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลาชนิดต่างๆ รวมถึงการปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผลด้วย

ตาราง 6 การใช้ประโยชน์ที่ดิน จำแนกตามประเภทการทำเกษตร

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น	318	100.0
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ		
ปลานิล	2	0.6
ปลาตะเพียน	1	0.3
ปลาดุก	7	2.2
กบ	2	0.6
การเลี้ยงปศุสัตว์		
เป็ด	3	0.9
ไก่	10	3.1
การปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผล		0.0
กล้วย	26	8.2
มะม่วง	20	6.3
ไผ่กิมชุง/ไผ่หวาน	13	4.1
มะพร้าว	5	1.6
ขนุน	2	0.6
ฝรั่ง	2	0.6
มะขาม	2	0.6
น้อยหน่า	1	0.3
มะยงชิด	1	0.3
ละมุด	1	0.3
ส้มโอ	1	0.3
พืชผัก/ผักสวนครัว		
พริก	16	5.0
กระเจี๊ยบ	4	1.3
ฟักทอง	4	1.3
มะกรูด	3	0.9
มะเขือ	3	0.9
ฟัก/แฟง	2	0.6
ตะไคร้	2	0.6
แตงกวา	2	0.6
ผักหวานป่า	1	0.3
มะนาว	1	0.3
ปอญี่ปุ่น	1	0.3

2.6 รายได้ของครัวเรือน

สำหรับรายได้ของครัวเรือน ในปี 2560 ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้ที่เกิดขึ้น เฉลี่ย 66,678 บาท/ครัวเรือน/ปี เป็นรายได้ในภาคการเกษตรที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรในแปลงโครงการ ได้แก่ พืชไร่เชิงเดี่ยว การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกหญ้าเนเปียร์ พืชผักสวนครัว และเลี้ยงปศุสัตว์ เฉลี่ย 27,776 บาท/ครัวเรือน/ปี นอกจากนี้ครัวเรือนยังมีรายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการนอกพื้นที่โครงการ เช่น รายได้จากการรับจ้างทางการเกษตร และประกอบอาชีพอื่นๆ เฉลี่ย 38,902 บาท/ครัวเรือน/ปี

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงรายได้ในภาคการเกษตรทั้งรายได้จากแปลงเกษตร และแปลงที่อยู่อาศัย พบว่ารายได้จากแปลงเกษตรนั้น ครัวเรือนมีรายได้จากการปลูกพืชไร่เฉลี่ย 26,327 บาท/ครัวเรือน การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม 25,333 บาท/ครัวเรือน ปลูกหญ้าเนเปียร์ 17,200 บาท/ครัวเรือน ปลูกพืชผัก/ผักสวนครัว 7,703 บาท/ครัวเรือน เป็นรายได้ที่เกิดจากการขายผลผลิตให้กับบริษัทที่ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน

ส่วนรายได้จากแปลงที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้จากการเลี้ยงเป็ดไข่ 18,750 บาท/ครัวเรือน ทั้งนี้การทำนาข้าว และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืดจะใช้ในการบริโภค จึงไม่ได้มีมูลค่าออกมาเป็นรายได้

ตาราง 7 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี

การดำเนินการ	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี
รายได้เฉลี่ย	66,678
แหล่งที่มาของรายได้	
- ในภาคการเกษตร	27,776
- นอกภาคการเกษตร	38,902
รายได้จากแปลงเกษตร (4-2-50 ไร่)	
- ปลูกพืชไร่	26,327
- การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	25,333
- ปลูกหญ้าเนเปียร์	17,200
- พืชผัก/ผักสวนครัว	7,703
รายได้จากแปลงที่อยู่อาศัย (0-1-50 ไร่)	
- เป็ดไข่	18,750

หมายเหตุ : 1. รายได้ภาคการเกษตร คือ รายได้ที่เกิดจากการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรในโครงการ

2. รายได้นอกภาคการเกษตร คือ รายได้จากการรับจ้างทางการเกษตร รับจ้างทั่วไป กรรมกร ลูกจ้างภาครัฐ/เอกชน ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

ตาราง 8 จำนวนครัวเรือน และรายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งรายได้

ชุมชน	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน		
	รวม	ภาคการเกษตร	นอกภาคการเกษตร
รวม	66,678	27,776	38,902
ชุมชน 1	89,407	42,407	47,000
ชุมชน 3	76,227	31,208	45,019
ชุมชน 4	62,275	22,303	39,972
ชุมชน 6	46,588	27,209	19,379
ชุมชน 7	65,230	29,873	35,357
ชุมชน 8	97,613	25,236	72,377

เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ครัวเรือนในชุมชน 8 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดคือ 97,613 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้จากนอกภาคการเกษตร ในขณะที่ชุมชน 6 มีรายได้เฉลี่ยต่อน้อยที่สุด คือ 46,588 บาทต่อครัวเรือน โดยรายได้หลักมาจากภาคการเกษตร

จากการสอบถามรายได้ของครัวเรือนในพื้นที่โครงการฯ นั้น พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปีอยู่ร้อยละ 27.4 และมีรายได้อยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท ร้อยละ 26.1 ช่วง 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 28.6 ที่เหลือร้อยละ 17.9 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 100,000 บาทต่อปี

ตาราง 9 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกตามระดับรายได้

ระดับรายได้	ครัวเรือน	ร้อยละ
ครัวเรือนทั้งสิ้น	318	100.0
น้อยกว่า 10,000 บาท	11	3.5
10,001-30,000 บาท	76	23.9
30,001-50,000 บาท	83	26.1
50,001-100,000 บาท	91	28.6
มากกว่า 100,000 บาท	57	17.9

2.7 ภาระหนี้สินของครัวเรือน

ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.8) มีหนี้สิน โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 122,407 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.4) จะหนี้สินเพื่อใช้ในการเกษตร รองลงมาคือใช้จ่ายในครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 23.9) ใช้ซื้อ/เช่าบ้านและ/ที่ดิน (ร้อยละ 16.0) หนี้ที่ใช้ในการทำธุรกิจ (ร้อยละ 6.0) สำหรับหนี้ที่ใช้เพื่อการศึกษาและหนี้อื่นๆ ร้อยละ 4.4 และ 2.2 ตามลำดับ

ตาราง 10 จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม แหล่งเงินกู้ และประเภทหนี้สิน

แหล่งเงินกู้และวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น	318	100.0
จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้	257	80.8
วัตถุประสงค์ในการกู้		
ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและ/หรือที่ดิน	51	16.0
ใช้ในการศึกษา	14	4.4
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภค	76	23.9
ใช้ในการทำธุรกิจ (ไม่ใช่การเกษตร)	19	6.0
ใช้ในการทำการเกษตร	189	59.4
อื่นๆ เช่น การจ่ายค่าเสียหาย	7	2.2
แหล่งเงินกู้		
ในระบบ	237	74.5
ธอส./ธ.ออมสิน	11	3.5
ธกส.	99	31.1
สหกรณ์ออมทรัพย์/สวัสดิการของนายจ้าง	78	24.5
กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มอาชีพ/กลุ่มออมทรัพย์	101	31.8
อื่นๆ	45	14.2
นอกระบบ	48	15.1
แชร์ที่เปียแล้ว	1	0.3
บุคคลอื่นนอกครัวเรือน	35	11.0
นายหน้าเงินกู้	13	4.1
ประเภทหนี้สิน		
มีหนี้ในระบบอย่างเดียว	209	81.3
มีหนี้นอกระบบอย่างเดียว	20	7.8
มีหนี้ทั้งในและนอกระบบ	28	10.9
หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	122,407	

จากครัวเรือนที่มีหนี้สินทั้งสิ้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ โดยครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 81.3 และครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 10.9 สำหรับครัวเรือนที่มีนอกระบบอย่างเดียว มีเพียงร้อยละ 7.8

2.8 ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ

เมื่อสอบถามถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบสัมภาษณ์ได้สะท้อนถึงปัญหาความเดือดร้อนในพื้นที่ 5 อันดับแรก คือ ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค ร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ การคมนาคมไม่สะดวกในช่วงฤดูฝน ที่ถนนถูกกัดเซาะจากฝนที่ตกหนัก ร้อยละ 24.5 การส่งน้ำทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 23.3 ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 22.0 และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 18.6 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความเดือดร้อนใน 5 อันดับแรกของแต่ละชุมชน พบว่า ประชาชนในทุกชุมชนระบุว่ามีความเดือดร้อนในด้านเศรษฐกิจคือรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ หากพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชน 1 มีความเดือดร้อนในเรื่องรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายมากที่สุด ส่วนชุมชน 3 เดือดร้อนในด้านความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่นเดียวกับชุมชน 6 ชุมชน 7 และชุมชน 8 ในขณะที่ชุมชน 4 มีปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับระบบการส่งน้ำทางการเกษตรที่ไหลอย่างไม่สม่ำเสมอ

สำหรับปัญหาความเดือดร้อนที่เกี่ยวข้องกับความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา เป็นต้น รวมถึงปัญหาการส่งน้ำทางการเกษตรที่ไม่สม่ำเสมอ นั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยเสลา ได้มีการดำเนินการก่อสร้างระบบกระจายน้ำในแปลงเกษตรกรรมครบถ้วนทั้งโครงการแล้ว แต่ในบางช่วงเวลาระบบการส่งน้ำจะไหลไม่ต่อเนื่องหรือไม่เพียงพอกับตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เนื่องจากหลายสาเหตุเช่น สภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของชุมชน ซึ่งมีพื้นที่สูงต่ำ ไม่ราบเรียบ สลับกันไป ส่งผลกระทบให้การส่งน้ำอาจมีการทอซิมบริเวณข้อต่อบางส่วนได้ รวมถึงการใช้เครื่องจักรทำการเกษตรของโดยไม่ระมัดระวังทำให้ท่อส่งน้ำแตกหักเสียหาย ซึ่งล้วนส่งผลให้ต้องปิดระบบการส่งน้ำเพื่อดำเนินการซ่อมแซม ทำให้เกษตรกรที่อยู่ในแนวท่อส่งน้ำที่ได้รับความเสียหายได้รับผลกระทบในการใช้น้ำทางการเกษตรที่ไหลไม่ต่อเนื่อง หรือไม่สม่ำเสมอตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่นั่นเอง

ตาราง 11 ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย

ปัญหาความเดือดร้อน	จำนวน	ร้อยละ
ภาพรวมโครงการ		
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	107	33.6
การคมนาคมไม่สะดวกในช่วงฤดูฝน	78	24.5
การส่งน้ำทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ	74	23.3
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	70	22.0
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	59	18.6

ตาราง 11 ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย (ต่อ)

ปัญหาความเดือดร้อน	จำนวน	ร้อยละ
ชุมชน 1		
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	17	63.0
ป่วย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง	15	55.6
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	14	51.9
สินค้าอุปโภค-บริโภคราคาแพง	13	48.1
หนี้สิน	12	44.4
ชุมชน 3		
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	18	37.5
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	17	35.4
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	15	31.3
หนี้สิน	14	29.2
สินค้าอุปโภค-บริโภคราคาแพง	12	25.0
ชุมชน 4		
การส่งน้ำทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ	66	61.1
การคมนาคมไม่สะดวกในช่วงฤดูฝน	65	60.2
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	14	13.0
อุทกภัย	11	10.2
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	10	9.3
ชุมชน 6		
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	12	20.7
ผลผลิตการเกษตรราคาตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา ผลไม้	11	19.0
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	10	17.2
ป่วย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง	9	15.5
หนี้สิน	7	12.1
ชุมชน 7		
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	41	73.2
ผลผลิตการเกษตรราคาตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา ผลไม้	22	39.3
ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ	21	37.5
ป่วย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง	16	28.6
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	15	26.8

ตาราง 11 ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย (ต่อ)

ปัญหาความเดือดร้อน	จำนวน	ร้อยละ
ชุมชน 8		
ความไม่สะดวกสบายในการเข้าถึงสาธารณูปโภค	20	95.2
ผลผลิตการเกษตรราคาตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา ผลไม้	4	19.0
สินค้าอุปโภค-บริโภคราคาแพง	2	9.5
การคมนาคมไม่สะดวกในช่วงฤดูฝน	2	9.5
ป่วย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง/รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย/ภัยแล้ง	1	4.8

หมายเหตุ : ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เข้าอยู่อาศัย

2.9 ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ

เมื่อสอบถามถึงสิ่งที่ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือ ในภาพรวมระบุว่าต้องการให้ช่วยเหลือในด้านคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเกษตร โดยต้องการให้ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ การแก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ ร้อยละ 31.8 การแก้ปัญหานี้สินประชาชน รวมถึงปรับปรุงระบบส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร ร้อยละ 24.4 และลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา) ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชน พบว่า ชุมชน 1 ชุมชน 3 และชุมชน 6 มีความต้องการให้ช่วยเหลือในด้านการแก้ปัญหานี้สินมากที่สุด ส่วนชุมชนที่เหลือน้อยคือ ชุมชน 4 ชุมชน 7 และชุมชน 8 ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคมากที่สุด

ตาราง 12 ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ภาพรวมโครงการ		
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค	152	47.8
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	101	31.8
แก้ปัญหานี้สินประชาชน	77	24.2
ปรับปรุงระบบส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร	77	24.2
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	58	18.2

ตาราง 12 ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย (ต่อ)

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ชุมชน 1		
แก้ปัญหาหนี้สินประชาชน	17	63.0
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	15	55.6
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	12	44.4
แก้ปัญหาราคาสินค้าอุปโภคบริโภค	12	44.4
ให้สวัสดิการรักษายาบาลฟรี	8	29.6
ชุมชน 3		
แก้ปัญหาหนี้สินประชาชน	18	37.5
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	17	35.4
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	11	22.9
จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ	11	22.9
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค	9	18.8
ชุมชน 4		
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค	73	67.6
ปรับปรุงระบบส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร	67	62.0
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	16	14.8
แก้ปัญหาหนี้สินประชาชน	10	9.3
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	8	7.4
ชุมชน 6		
แก้ปัญหาหนี้สินประชาชน	17	29.3
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	12	20.7
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค (	11	19.0
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	7	12.1
จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ / แก้ปัญหาราคาสินค้าอุปโภคบริโภค	6	10.3
ชุมชน 7		
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค	38	67.9
แก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ	36	64.3
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)	19	33.9
แก้ปัญหาหนี้สินประชาชน	15	26.8
แก้ปัญหาราคาสินค้าอุปโภค/บริโภค	13	23.2

ตาราง 12 ความต้องการการช่วยเหลือจากรัฐของประชาชนในพื้นที่ 5 อันดับแรก จำแนกตามชุมชนที่อยู่อาศัย (ต่อ)

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
ชุมชน 8		
ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค	21	100.0
แก้ปัญหาหาค่าพืชผลการเกษตรตกต่ำ	5	23.8
แก้ปัญหาหาค่าสินค้าอุปโภค/บริโภค	2	9.5
แก้ปัญหาหาค่าปุ๋ย อาหารสัตว์ราคาแพง	2	9.5
ลดภาระค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า ประปา)/ จัดหาตลาดรองรับผลผลิต การเกษตร/จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ	1	4.8

หมายเหตุ : ชุมชน 2 และชุมชน 5 ยังไม่มีผู้เข้าอยู่อาศัย

2.10 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการโครงการฯ

เมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ในด้านต่างๆ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในภาพรวมของด้านสาธารณูปโภคอยู่ในระดับมาก (3.29 คะแนน) โดยประชาชนมีความพึงพอใจมากในการจัดสรรที่อยู่อาศัยมากที่สุดคือ 3.82 คะแนน (ระดับมาก) รองลงมาคือถนน 3.25 คะแนน (ระดับมาก) ส่วนความพึงพอใจเกี่ยวกับไฟฟ้า และประปา ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนความพึงพอใจ 3.07 และ 3.00 คะแนน ตามลำดับ

ในด้านสวัสดิการสังคม พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (3.47 คะแนน) และในทุกประเด็นย่อยอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านการเข้าถึงสวัสดิการของคนชรามากที่สุด คือ 3.50 คะแนน รองลงมาคือ การเข้าถึงสวัสดิการของคนพิการ (3.48 คะแนน) การบริการสาธารณสุข (3.46 คะแนน) และการรักษาความปลอดภัย (3.45 คะแนน) ตามลำดับ

ส่วนด้านการส่งเสริมอาชีพ ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในทุกด้านในการส่งเสริมอาชีพอยู่ในระดับมากเช่นกัน กล่าวคือ ด้านการจัดสรรที่ดินทำกิน 3.86 คะแนน การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร 3.73 คะแนน และการฝึกอาชีพ 3.51 คะแนน ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากการสอบถามยังพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจในด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งด้านป่าไม้และน้ำมากที่สุด (3.27 คะแนน) รองลงมาคือการจัดน้ำเสีย/สิ่งโสโครก (3.09 คะแนน) และการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ 3.07 คะแนน ตามลำดับ

สำหรับความพึงพอใจในภาพรวมนั้น พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยในด้านสภาพแวดล้อม (3.86 .คะแนน) ซึ่งถือว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ (3.84 คะแนน) และด้านการประกอบอาชีพ (3.84 คะแนน) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 13 ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่โครงการฯ จำแนกตามการให้บริการของรัฐ

การบริการของรัฐ	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ		
สาธารณูปโภค						3.29	มาก
1) ถนน	6.3	33.0	41.5	17.9	1.3	3.25	มาก
2) ไฟฟ้า	6.0	27.7	40.3	19.2	6.9	3.07	ปานกลาง
3) ประปา	5.7	27.0	35.8	24.5	6.9	3.00	ปานกลาง
4) การจัดสรรที่อยู่อาศัย	17.6	53.8	22.6	5.0	0.9	3.82	มาก
สวัสดิการสังคม						3.47	มาก
5) การรักษาความปลอดภัย	3.8	39.3	55	1.9	-	3.45	มาก
6) การเข้าถึงสวัสดิการของคนชรา	4.1	44.3	49.4	1.6	0.6	3.50	มาก
7) การเข้าถึงสวัสดิการของคนพิการ	4.1	44.0	48.4	3.1	0.3	3.48	มาก
8) การบริการสาธารณสุข	4.1	42.1	49.7	3.8	0.3	3.46	มาก
การส่งเสริมอาชีพ						3.70	มาก
9) การฝึกอาชีพ	4.4	45.3	47.5	2.8	-	3.51	มาก
10) การจัดสรรที่ดินทำกิน	16.4	54.1	28.3	1.3	-	3.86	มาก
11) การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร	10.4	56.0	30.2	3.5	-	3.73	มาก
สิ่งแวดล้อม						3.14	ปานกลาง
12) การจัดการขยะมูลฝอย	3.5	27.4	43.4	24.2	1.6	3.07	ปานกลาง
13) การกักตุนน้ำเสีย/สิ่งโสโครก	3.1	29.6	41.5	24.8	0.9	3.09	ปานกลาง
14) สิ่งแวดล้อมในชุมชน (ป่าไม้/น้ำ)	5.3	37.4	36.2	20.8	0.3	3.27	มาก
ภาพรวม						3.85	มาก
15) การดำรงชีวิตและความเป็นอยู่	9.7	66.0	23.0	1.3	-	3.84	มาก
16) สภาพแวดล้อม	9.1	67.6	23.0	0.3	-	3.86	มาก
17) การประกอบอาชีพ	7.2	69.8	22.3	0.6	-	3.84	มาก

2.11 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการสอบถาม พบว่า ประชาชนผู้ตอบสัมภาษณ์ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเงินและวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างที่อยู่อาศัย เนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรให้ในการสร้างที่อยู่อาศัย คราวเรือนละ 40,000 บาท ไม่เพียงพอ จึงต้องการงบประมาณเพิ่มขึ้นจากที่ได้รับในการสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้นไป

2.12 ข้อค้นพบจากการสำรวจ

สภาพทางประชากรและสังคม (ชุมชนที่อยู่อาศัย) ส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการจากภาครัฐแตกต่างกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า ในพื้นที่โครงการยังมีความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่ในด้านรายได้และการทำมาหากิน จึงจำเป็นต้องมีแผนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการปฏิรูปที่ดิน และเกิดการพัฒนายั่งยืนอย่างแท้จริง

รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนในด้านแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ตลอดจนส่งเสริมการออมทรัพย์ของเกษตรกรให้สามารถช่วยตนเองได้ และควรให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อแก่ประชาชนในพื้นที่โครงการในรูปแบบที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เช่น ประเภทของสินเชื่อ สถาบันการเงินไม่ควรจำกัดเฉพาะการให้สินเชื่อในการลงทุนด้านเกษตรกรรมเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงสินเชื่อเกี่ยวกับการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากในระยะเริ่มต้นเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินล้วนเป็นเกษตรกรที่ยากจนไม่มีพื้นที่ทำกิน จึงยังไม่มีรายได้หรือทุนเพียงพอในการดำรงชีวิต จึงควรมีแหล่งเงินที่สามารถกู้เงินมาเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วย ซึ่งการหามาตรการเพื่อช่วยให้ประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ได้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบ จะช่วยลดภาระหนี้สินนอกระบบด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เงื่อนไขการชำระคืนเงิน ควรกำหนดให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระคืนหนี้ของประชาชนแต่ละราย

อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่ประชาชนในพื้นที่ประสบและต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือ เช่น การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำกินน้ำใช้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ โดยการจัดหาตลาดรับซื้อผลผลิตและขายผลผลิต นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้เกษตรกรลดรายจ่ายในครัวเรือนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยสนับสนุนให้ปลูกพืชผักสวนครัวหรือเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาบริโภคในครัวเรือนแทนการซื้อ เช่น เลี้ยงไก่ และเปิดพื้นที่เมืองโดยเน้นเลี้ยงด้วยวัตถุดิบในท้องถิ่นที่หาได้ในไร่นาเป็นหลัก และเมื่อมีจำนวนเกินปริมาณการบริโภคในครัวเรือนจึงนำไปขาย เพื่อเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหารายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่ายจนก่อให้เกิดหนี้สิน

นอกจากนี้ภาครัฐยังควรสนับสนุนงบประมาณในด้านการปฏิรูปที่ดิน และมีการติดตามประเมินผลการปฏิรูปที่ดินอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านหรือประชาชนในพื้นที่โครงการเข้ามาส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการฯ ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ กับประชาชนในพื้นที่โครงการ อีกทั้งยังเป็นกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ถึงปัญหาต่างๆ และร่วมกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้การสำรวจครั้งนี้เป็นการสำรวจความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ ทั้งในด้านอาชีพหนี้สิน ความเดือดร้อนและความต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือ ซึ่งการสำรวจดังกล่าวเป็นการสำรวจจากหัวหน้าครัวเรือนที่สามารถติดตามมาให้ข้อมูลเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและปัญหาความเดือดร้อนที่แท้จริงและครบถ้วนชัดเจนของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้วางแผน หรือพัฒนานโยบายที่ถูกต้องและปฏิบัติได้จริงในอนาคต จนเกิดการพัฒนายั่งยืน อันจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นไป

บรรณานุกรม

เกษตรกรรมยั่งยืน วิถีเกษตรเพื่อความเป็นไท ; สมัชชาเกษตรกรรมทางเลือกครั้งที่ 3; มหกรรมเกษตรกรรม
ยั่งยืน: ฟันฟู่วิถีชีวิตไท เพื่ออธิปไตยของชาติ.

เกษตรกรรมทางเลือก ความหมาย ความเป็นมา และเทคนิควิธี ; วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ บรรณาธิการ ; สมัชชา
เกษตรกรรมทางเลือกครั้งที่ 2; มหกรรมเกษตรและอาหารปลอดภัย.

